

Ese de dóue ori in septemana:
Joi-a si Duminec'a.

Pretiulu de prenumeratiune:

pre anu intregu . . . 6 fl. v. a.
" diumetate de anu . . . 3 fl. v. a.
" patrariu de anu . . . 1 fl. 50 cr.

Pentru Romani'a si strainetate:

pre anu intregu . . . 9 fl. v. a.
" diumetate de anu . . . 4 fl. 50 cr.

LUMINA.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Correspondintiele si banii de prenumeratiune se se adreseze de a dreptulu: Redactiunei „Lumina” in Aradu, cancelari'a episcopésca.

Pentru publicatiunile de trei ori, ce contienu cam 150 de cuvinte (spatiu de 20 sire garmond) tacs'a e 3 fl.; pana la 220 de cuvinte 4 fl. éra mai sus 5 fl., intelegendu-se intr' aceste sume si timbrulu. — Pretiulu publicatiunilor se se anticipe.

Organu oficiale alu eparchiei romane gr. or. aradane.

Din Scrierile santului Ioanu Gura de auru.

Nóe omilii despre pocaintia.

Omili'a II.

Machnirea regelui Achabu. — Profetulu Ion'a.

(Fine. *)

3. Mai este inca si o alta cale catra penitentia. Care? a plange pentru pecatu. — Ai pecatuitu? plange si éta cà l'ai departatu. Ce astringere costa acést'a? Eu nu pretindu dela tine altu ceva, decâtu se plangi pentru pecatu? Nu-ti demandu ca se strabati marile nici se alergi la porturi, nici se faci caletorii departate, nici se platesci sume de bani, nici se te concredi valureloru furióse, — ci ce? Plange pentru pecatu. Si deunde vine acést'a, — vei dice tu, ca eu se stergu pecatulu déca voi plange? Si despre acést'a ai unu argumentu in s. scriptura. — A fostu unu rege, Achabu; se dà testimoniu cà aru fi fostu dreptu, dara elu domnià nedreptu din caus'a femeiei sale Isabela. Acést'a ardea de poff'a dupa vi'a unui Israelitu Nabot, si lasà se-i spuna: dà-mi mie vi'a, carea eu o ceru, si ié séu bani seu o schimba cu alt'a bucata de pamentu. Nabot inse dise: „Departa se fia dela mine ca eu se vendu ereditatea parintiloru mei. Achabu cugetá la via, dara totusi nu voiá alu astringe; din caus'a aceea cadu într'unu morbu. Atunci Isabela, o muiere impertinenta, petulenta, nerusinata, fora Ddieu fora de lege, intrà la elu si dise: „Pentru ce esti machnitu si nu mananci”? Scóla si mananca; eu voi lucrá ca tu se posiedi bunulu mostenitu de Israelitulu Nabot. Ea adeca scrie la cei mai betrani in numele regelui o epistóla si dice: Lasati a se vesti postu, si acordati ómeni, contra lui Nabot, cari se mintiésca, cà elu ar fi vatematu pre Ddieu si pre regele. — O! postu plinu de reutatea cea mai brutala. Ei ordinara postu, ca se póta comite unu omoru. Ce s'a intemplatu asia dara? Nabot a fostu ucisu cu pietri si muri. Dupa ce acést'a i vení Isabelei la cunoscentia, dise catra Achabu. „Scóla! acum potemu luà vi'a in posesiune, fiindcà Nabot este mortu”. Achabu, care pana aci erá machnitu, se sculà merse in via si o luà in posesiune. Acum Ddieu tramite la elu pre profetulu Eli'a: „Mergi,” dice, si di lui Achabu: In ce chipu ai facutu omoru si ai luat mostenirea, asia sè se verse sangele teu; si canii vor linge sangele teu, si concubinele se voru scaldá in sangele teu. Mani'a lui Ddieu este aprinsa, sententi'a facuta si judecat'a condemnarei enuciata. Si uita, unde ilu tramite: in via. Acolo unde s'a comisu crim'a, acolo se urmeze si pedéps'a. Si ce dice elu? Candu l'a vediutu Achabu, i dice: „Tu vrasimasiulu meu, m'ai aflu,” ca si candu ar fi voitu a dice: m'ai aflu vinovatu, fiindcà am pecatuitu; acum ai oca-siune, a-mi face imputari: tu inimiculu meu, m'ai aflu pre mine. — Fiindcà Eli'a totu mereu facea lui Achabu imputari si Achabu pricepuse cà a pecatuitu asia i dice: Tu mereu mai reprobatu si defaimatu, acum inse mi-faci

imputari pre dreptu fiindcà elu sciá, cà a pecatuitu. — Profetulu éra i anuncia sententi'a: Asia dice Domnulu: „Pentru cà ai facutu omoru, ai luat mostenirea (straina.) ai versatu sangele unui dreptu, asia sè se verse si sangele teu si canii lu-voru linge acel'a si concubinele se voru scaldá in sangele teu.” Candu a auditu acestea Achabu s'a intristatu si a plansu pentru pecatulu seu. Elu a recunoscutu faradelegea s'a, si Ddieu a revocatu sententi'a enuciata asupra lui. Ci Ddieu antaiu s'a justificatu, ca Elia se nu apara de mincinosu si se-lu intimpine aceeasi sórte ca pre Ion'a.

Ddieu dise lui Ion'a: Mergi si propoveduesce in Ninive, intru o cetate, in carea locuiau mai multu de 120.000 ómeni, fora muieri si prunci: „Inca trei dile si Ninive se va prapadi.” Ion'a inse nu voi se mérga càci elu cunosea bunatatea lui Ddieu. Si ce a facutu elu? Elu fugi, deórace dise: Eu mergu acolo se propoveduescu, tu fiindcà esti induratu, ti-vei schimbá judecat'a, si eu ca unu profetu mintunosu voi fi omoritu. Cu tóte acestea acea mare, care l'a primitu, nu l'a ascensu ci dandu-lu la uscatu l'a salvatu pentru Ninive si ca o serva fidela a pastratu nevatematu pre impreuna servitoriulu. Càci Ion'a adeca, s'a sculatu se fuga, si a aflu o corabia, ce mergea la Tarsis, si si-a datu chiria sa, si a intratu in trens'a. Unde fugi o Jona!? Dóra caletoresci in alta tiéra? „Alu Domnului este pamentulu si plinirea lui.” Séu te duci pre mare? Nu scii cà marea este a lui si cà elu o a facutu? Séu dóra in ceriu? Au n'ai auditu pre Davidu, candu a disu: „Vede-voiu ceriurile, lucrurile degeteloru tale.” Totusi pentruce a cugetatu Ion'a in spaim'a sa ca se fuga: fiindcà in adeveru nime nu póte fugi de Ddieu. — Dupacè insa marea éra si l'a datu uscatulu, se duse la Ninive, predicà si dise: „Inca trei dile si Ninive se va prapadi. Ca inse tu se te convingi cà elu din acelu motivu a fugitu, ca adeca, preainduratulu Ddieu i va para reu preste judecat'a cea esprimatulu facia de Ninive, si se va aretá ca unu profetu mintunosu, — ti-aréta elu singuru fórté chiaru. Càci dupa-ce a predicatu in Ninive, parasi cetatea si voi se védia, ce se va intemplá. — Dara dupa trei dile vediendu cà nu s'a intemplatulu nimicu din aceea ce-a amenintiatulu elu, si-aduse aminte de cugetarile sale de antaiu si dise: „Au nu sunt aceste cuvintele mele care am graitu, cà Ddieu induratu si indelungu rabdatoriu esti si-ti pare reu de reutatele omeniloru?”

Ca asiadara se nu se intemple lui Elia aceea ce i s'a intemplatulu lui Ion'a, asia Ddieu i descopere caus'a din carea a iertatu pre Acabu. Si ce a disu Ddieu catra Eli'a? „Ai vediutu cum s'a nmilitu Acabu de catra faci'a mea? Deci nu i voiu resplati dupa reutatea lui.” Minunatu! Domnulu servului stà bunu pentru acést'a si Ddieu apera pre unu omu naintea unui omu. Se nu credi, dice, cà dóra lu-así fi iertatu fora de causa, càci elu si-a schimbatu viéti'a si eu inca mi-am schimbatu mani'a si-o am

*) A se vedé Nr. 33.

departatu. Si tu nu vei fi privitu ca profetu mintiuosu, căci tu ai vorbitu adevèrulu. Déca Acabu nu si-ar fi schimbatu cugetulu, asia si judecata s'ar fi dusa in deplinire; ci elu si-a scimbatu viéti'a si eu am departatu mani'a dela mine. „Si Ddieu dise catra Eli'a: „Nu vedi tu, cum Achabu intristandu-se si plangendu s'a umilitu inaintea fechie mele? „Eu nu voiu lucrá dupa mani'a mea.“ Acum vedi si tu, cum se spala pecatele prin lacrime?

4. Mai ai inca si o a trei'a cale spre penitèntia. Ti-numescu eu si mai multe, numai ca, prin varietiuènea căliloru se-ti inlesnescu mantuirea. Care este asiadara acést'a a trei'a cale? Umilinti'a. Fii umilitu si vei desface catenele peccatului. Si despre acést'a éra si marca deciatória in santele Scripturi in enararea despre Vamesiu si Fariseu. — „S'au suitu“ se dice acolo „Fariseulu si vamesiulu in biserica sè se róge, si fariseulu incepù a-si enumerá virtutile sale: „Eu nu sum peccatosu“ dice elu, ca ceialalti ómeni, dara nici ca acestu vamesiu colea. Tu miseru si ticalosule sufletu! ai judecatu tóta lumea pentru ce mai torturezi si pre vecinulu teu? Lumea, nu ti-a ajunsu! . . . trebuiai se condèmnai si pre vamesiu? Pre toti ii-ai dejudecatu in modulu acést'a, si nu ai crutiatu nici unu omu: Eu nu sum ca ceialalti ómeni nici ca acestu vamesiu. Postescu de dóue ori in septemana, dau dieciuéla din tóte câte posedu, seraciloru. — Cātu de falnicu vorbesce, ce fanfaronu! Nenorocitul omu! Lasa că ai dejudecatu tóta lumea pentru ce mai condèmnai si pre vamesiulu, de laturea ta? Nu te-ai indestulitu cu acus'a asupra lumii intregi, trebuiai se condèmnai si pre vecinulu teu?

Ce a vorbitu vamesiulu? Dupa ce au auditu aceste elu nu dise: Cine esti tu, ca se-mi faci mie imputari? De unde cunosci tu viéti'a mea! Tu nu ai amblatu cu mine, nu ai locuitu la mine nici ti-ai traitu timpulu cu mine. Pentru ce esti asia superbu? Cine dà testimoniulu despre faptele tale cele bune? Pentru ce te laudi insuti? Pentru ce-ti esti tie lingusitoriu. — Ci nimicu, nimicu din tóte acestea, n'a disu vamesiulu, fora plecandu-si capulu se rugá si vorbi: „Dómne! fii induratu mie peccatosului.“ Si vamesiulu, care s'a umilitu s'a indreptatu, fariseulu inse parási biserica ducandu cu sine pierderea indreptarei. Vamesiulu o ajunsese, candu s'a departatu, si cuvintele aci au fostu mai bune decâtu faptele; căci acel'a prelanga tóte faptele sale (cele spuse) si-pierdù indreptarea, ér acést'a o castigá prin confessiunea sa cea umilita. E, dar acést'a, inca totu nu a fostu umilintia; căci umilintia este atunci, candu unulu mare fiindu (falnicu) se umileste; fapt'a vamesiului nu a fostu umilintia, ci adevèru; pentrucá adevèrulu a resunatu din cuvintele lui, fiindcá elu a fostu unu peccatosu. Căci spune-mi rogate ce este mai reu decâtu unu vamesiu? Din lips'a straina, si-trage castigulu, din folosulu unui lucrulu strainu elu are parte; elu nu se intereséza de lucrulu fiindcá participa la venitu asia cătu peccatulu lui este fórtè mare. Căci a fi vamesiu nu insémna alta, decâtu a intrebuintiá pre facia forti'a, a comite nedreptu legalminte, si a luá sub velulu (aparintia) de drèptu. Ce e mai reu decâtu unu vamesiu, care sta langa drumu, si secera fructele lucrului strainu, si acel'a, care unde este lucrulu, nu se intereséza, nici cătu de pucinu, ér unde este castigu, si-iè partea sa, din aceea, ce elu nu a meritatu prin lucru? Deórace vamesiulu este unu peccatosu si totusi fiindu umilitu, a primitu o gratia asia mare, cu cătu mai multa gratia va aflá celu virtuosu déca se va umilí? Déca tu ti-marturisesci peccatulu, si apoi te umilesti, te vei justificá. Voiesci inse se scii cine este umilitu? Uitate la Pavelu, celu intru adevèru umilitu; Pavelu! la acestu invetiatoriu alu lumii, vorbitoriuulu spirituale, acést'a arma alésa, acestu limanu liniscitu; la Pavelu turnulu neclati-

nabile; la dinsulu care cu unu corpu debilu a strabatutu tóta lumea si ca cu aripi a grabitu dela unu locu la altulu. Vedi, cătu este de umilitu vedi pre acestu prostu si intieptu, miseru si avutu; pre densulu lu-numescu eu intr'a devèru umilitu, pre elu, care atát'a a lucratu; pre elu, care a reportatu mii de invingeri asupra satanei, pre elu care striga dicendu: „Darulu seu care este intru mine nu a fostu in desiertu ci mai multu decâtu toti aceia m'am ostenitu si care a suferitu prinsori, betài si lovituri, care a intorsu lumea intréga prin epistótele lui, care a fostu chiamatu prin voce ceréscă; acel'a a fostu umilitu, candu dice: „Eu sum mai miculu intre apostoli, care nu sum vrednicu a me numí apostolu“. Vedi tu marimea umilintiei? Vedi cum se dediosesce Pavelu pre sine, candu elu singuru se numesce: celu mai micu? — „Căci eu“ dice elu, sum mai miculu apostoliloru, care nu sum vrednicu a me chiamá apostolu. Pentrucá acést'a este adevèrata umilintia ca se te micsiorezi in tóte si se te numesci celu mai micu. Cugeta numai, cine a fostu acel'a, care a disu aceste: Pavelu, cetatianulu ceriului cu corpulu celu debilu, chiar cu care erá imbrăcatu, column'a bisericeii, angerulu pamentescu, omulu cerescu. Cu atáta placere petrecu la barbatulu acést'a candu cantu la frumseti'a virtutiloru lui. Sórele candu resare cu tóte radiele sale cele stralucitóriè, cari le tramite, nu-mi inserinéza ochii atáta cătu faci'a lui Pavelu luminéza spiritulu meu. Pentru că sórele luminéza ochii, éra Pavelu ni redica privirea chiaru pana la bolt'a ceriului, fiindcá elu face sufletulu mai inalatiatu (sublimu) ca sórele si mai pomposu ca lun'a. Acést'a este puterea virtutei; ea face pre ómeni angeri; dà aripi spiritului in fug'a sa spre ceriu. Acést'a virtute ne invétia pre noi Pavelu. Se ne nesuimu deci a fi imitatori zelosi ai acestei virtuti! Ci nu se cuvine se ne departamu dela obiectulu nostru fiindcá propusulu (intentiunea) ni-a fostu a aretá umilinti'a ca a trei'a cale catra penitèntia, că vamesiulu nu s'a umilitu ci numai a fostu sinceru, marturisingu-si peccatulu seu si s'a justificatu fora spese de bani fora a taiá marile, fora a face strapatii indelungate, fora a stranavigá marile imense; *) fora ca se fi rugatu pre amicii sei se stea buni prin cuvente pentru elu, séu se fi intrebuintiatu multu timpu: totusi singuru prin umilintia s'a indreptatu si s'a aflatu demnu de Imperati'a ceriului, careia barem de amu fi si noi partasi prin darulu si iubirea Domnului nostru Isusu Cristosu. A lui se fia onórea si glori'a din eternu in eternu. Amin!

G. Pletosu.

Pusetiunea ierarchiei serbesci in trecutulu vis-a-vis de biserica romana.

(Fine. **)

Marturisescu chiar istoricii serbi, că din clerulu serbescu cele dintaiu persóne au emigratu numai la inceputulu vécului XVII. din Bosni'a in partile Croatiei si Slavoniei ¹⁾ prin urmare romanii din Ungari'a si Banatu atunci nici au fostu dar nici au potutu fi stapaniti de clerulu serbescu. Ma precum din istori'a literaturii nostre nationale scimu, clerulu romanu in tóte partile se apucase cu mare sirguintia de traducerea cartiloru bisericesci in limb'a materna si astfelu luptá pentru emanciparea bisericeii romane de sub jugulu limbei slavene. ²⁾

In directiunea acést'a apucata de clerulu ramanescu intru desvoltarea nationala, elu potea se intimpine pede-

*) Aci se vede óre care tautologia, deórace a taiá marea si a navigá totu aceasi insémna.

¹⁾ Tincu-Velea pap. 55.

²⁾ Stefanu Hereca, parochulu Carausebesiului si Moisé Pestisielu alu Lugosiului déjà la 1581. colucrau la traducerea bibliei de Orestia.

**) A se vedé Nr. 33.

ci desmentatorie dela ierarchi'a serbésca déca acést'a, pre atunci ar fi fostu constituita si inca cu dreptu de suprematia asupra bisericei romane, cea ce se dovedesce mai tardiu cu atitudinea ei observata la primii pasi de despartire ierarchica a Romaniloru de catra Serbi. Ci precum am disu ierarchi'a serbésca austriaca s'a intemeiatu si organisatu numai intre anii 1690-5, ér despotismulu ei nerestrinsu asupra bisericei romane datéza dela apostasi'a metropolitulu Atanasiu.

Au fostu o procedura necanonica si condannabila dela capii unoru diecese romane cochetarea loru cu ierarchi'a serbésca precandu inca metropoli'a romana érá in viétia, ³⁾ dar, póte, acést'a o facera ei in interesulu mantuirei poporului credintiosu de cursele jesutiloru, cari pornisera venetória formala intre romani. Si, tare credu eu, déca catastrof'a dela 1700 nu intimpiná biseric'a nóstra, ea nici ar fi devenitu candva sub jugulu ierarchiei serbesci, nu, ierarchi'a bisericei romane ar fi protestatu contra ingerintiei serbesci in afacerile si drepturile ei canonice, dar asiá nime nu érá ori curagiu nu avea ca se radice vócea pentru nedreptatea si violinti'a, ce se fece poporului romanu.

Vom cunósce mai bine pusetiunea ierarchiei serbesci facia de romani, déca vom esaminá insesi diplomele imperatesci prin cari s'au acordatu drepturile si privilegiile serbiloru. Diplom'a din 21 Augustu 1690 suna: Arsenio Csernovich, orientalis ecclesiae graeci ritus Rascianorum archiepiscopo, episcopi, toti denique comunitati ejusdem graeci ritus et nationis Rascianorum etc. Pasagele acestea arata luminatu cá archiepiscopulu Cernovicu ca atare a fostu recunoscutu numai pentru gintea rasciana. Totu in acésta diploma, se acórda serbiloru libertatea de a pune archiepiscopu de natiunea si limb'a rasciana „liceatque vobis inter vos ex propria facultate, ex natione et lingua Rasciana constituere archiepiscopum isque archiepiscopus vester liberam habeat facultatem disponendi cum omnibus orientalis graeci ritus ecclesiis, episcopos consacrandi in civitatibus et villis Rascianos sacerdotes subordinandi etc. Din cuvintele „disponendi cum omnibus orientalis graeci ritus ecclesiis“ nu s'a potutu deduce dreptulu ierarchiei serbesci asupra romaniloru, pentrucá nedependinti'a loru bisericesca érá intaritata prin decretule regiloru Ungariei: Mathi'a si Uladislau. Ba artic. de lege 45. din 1495. spune apriatu cá „dela serbi, ruteni, vlachi (romani) si dela alti schismatici nici unu feliu de diecuiéla se nu se céra.“ Éta dar cá romanii au fostu deosebiti de serbi si in legile tierii. Cu ce logica si ratiune póte cineva dar sustienea cá citatulu „omnibus graeci ritus ecclesiis“ (adeca cele serbesci) cuprinde in sine si bisericile romane? Ar fi o mistificare evidenta a adeverului, deórace togmai archiepiscopulu Cernovicu si vice-voivodulu militiei serbesci Ioanu Monasterli in a. 1694 cerura dela imperatulu Leopoldu se demitia pre serbi in patri'a loru de mai nainte delocu dupa ce resbelulu cu turcii va incetá si pacea se va restituá ⁴⁾

Nici diplom'a din 1695 nu esprima mai multu ca cea de mai nainte. Si déca totusi aflámu in ea pomeniti si episcopii unoru diecese romane intemeiate din vechime, caus'a e fórté usioru de explicatu. Serbii n'au colonisatu toti unu anumitu teritoriu, ci o parte din ei s'au asediatu inprasciati prin diecesele romane, si acestia nepotendu dar nici findu ei in numeru trebuintiosu de a

poté formá eparchii proprie de sine statatorie au statu sub pastorirea episcopiloru din acelesi diecese romane. Da! au inlesnitú fórté tare latirea suprematiei serbesci asupra dieceselor romane trist'a impregiurare, cá stingendu-se din viétia episcopi romani consacratu la metropoli'a romana transilvaniana, in diecesele romanesci vacante s'au incubatu episcopi de natiunea serbésca, croindu ei dupa aloru placu sórtea poporului romanu pre care l'a tienutu in catenele si jugulu slavismului unu secolu si diumetate!

Dupa incheierea pacii dela Carlovitiu (1699), serbii pierdiendu speranti'a de a recuperá patri'a loru strabuna se apucara de organisatiunea definitiva. La diet'a dela Posionu (1708) Isaia Diacovicu succesorule metropolitulu Arseniu Cernovicu suscerne unu memorandu in care cere: asemnarea unui teritoriu separatu pentru serbi; poporulu serbescu se nu fia constrinsu a tienea serbatorile rom. catholiciloru; déca metropolitulu séu veri care episcopu ar trece la unia acela se se lipsésca de oficiu si in loculu lui altulu se se aléga . . . etc. ⁵⁾

Coloniiloru cernovicene au mai urmatu apoi la 1736 alte colonii sub conducerea patriarchulu Arseniu Ioanovicu. Nici unulu din patriarchii serbi de mai nainte n'a facutu atáte violintie romaniloru ca si acést'a. In diplom'a data de imperatés'a Mari'a Teresia la 1743 aprile 24 se recunosce si intaresce Arseniu Ioanovicu de archiepiscopu si metropolitu numai pentru natiunea serbésca, si clerului si poporului rascianu se demanda a recunósce pre acelu Arseniu de adeveratu Iliricu séu serbescu archiepiscopu si metropolitu alu loru: „mandamus quatenus patriarcham Arsenium Ioanovich a modo in posterum pro vero et indubitato orient. gr. rit. illyricae seu rascianae gentis archiepiscopo et metropolita habere, tenere, recognoscere, débitamque ipsi in ecclesiasticis obedientiam, honorem et reverentiam exhibere teneamini. . . etc. ér prin diplom'a din 20 Iuniu, acelasi anu, se demanda ca privilegiile intarite se se publice pretotindenea preunde locuiesce dis'a ginte si poporu serbu, „ubi minirum dicta gens populusque rascianus g. r. degit.“ Cu tóte aceste acelasi Metropolitu avú cutesanti'a a se numi pre sine: Archiepiscopu si Metropolitu alu Belgradulu serbescu si alu Carlovitululu alu Ungariei, Serbiei, Slavoniei si Croatiei, alu Banatululu Temisianu si alu Valachiei Austriace. ⁶⁾ Éta cum si-au formulatu ierarchi'a serbésca dreptulu de stapanire preste bisericele romanesci! Usurpatiune si sacrilegiu sunt cáile pe cari numit'a ierarchia castigase titluri straine, dar nu diplomele imperatesci, nici legile tierii!

Insa precandu de o parte se nasce indignatiune si amaréla in inim'a nóstra, pentru multele scaderi si perderi pe terenulu culturai nationale, pre atunci, de alta parte, noi nu potemu fi decátu recunoscetori ierarchiei serbesci. Dicu nu potemu fi decátu recunoscetori, pentrucá sub scutulu acelei ierarchiei ni-am salvatu relegea strabuna, si impreuna cu ea am salvatu independinti'a si autonomi'a bisericei nóstre nationale de astadi! Biseric'a romana ortodocsa pentru aceea a tienutu si tiene strinsu la confederatiunea cu bisericele ortodocse, pentrucá numai asiá se vor implini cuvintele mantuitoriului rostite in gradin'a getsimana: „Parinte sante! fá ca toti un'a se fia, precum Tu parinte intru mine, de asemenea si ei un'a se fia.“ ⁷⁾

Vincentiu Mangra.

³⁾ Isai'a Diacovicu, episcopulu Ieopoliei la a. 1690 in numele coloniloru serbi duce omagie de multiamire imperatulu Leopoldu, pentru cá ii-a scapatu din falcele tiraniei barbare a turciloru.

⁴⁾ „Szerb telepek“ pag. 38.

⁵⁾ Se vede cá un'a ameninti'a tare biserica ortodocsa.

⁶⁾ Tincu-Velea pag. 92.

⁷⁾ Voin mai reveni la obiectulu acést'a cu alta ocaziune.

Aparate de sigurantia

contra sinistrelor maritime.

Desele sinistre maritime ce se intempla au treditu in ómeni sentimentulu de conservatiune. Mai multe aparate de sigurantia contra loro au fostu experimentate de curendu inaintea unui publicu numerosu, lacomu de a privi totu ce este curiosu si nou. Nu vomu vorbi decâtu de dóue:

Natatorulu este numele aparatului experimentatu de inventatorulu seu, D. Gosselin, la 12 Iunie, inaintea unui mare numeru de invitati si curiosi. Aparatulu nu este altu ceva de câtu o imbracaminte de cauciucu in care se insufla unu volumu de aeru indestulatoru pentru gonirea cuantitatii de apa necesara spre anularea greutatii corpului. Acésta masa de aeru este distribuita in acelasi timp pe peptulu, pe renuchi si pe cópsele inotatorului, in nisce aparate purtate pe sub vestiminte, printr'unu tubu in forma de spirala, care se lasa dupa tóte miscarile corpului, séu in 2 mari pungi, un'a pe peptu si alt'a pe spinare, ce forméza ca unu felu de acoperisiu pentru notatorulu ce este sub haine. Nu sunt necesare multe explicatiuni spre a se intielege principiulu aplicatu de D. Gosselin, si care nu este decâtu principiulu lui Archimedé ce se invétia in cele dintai clase in scóle. Originalitatea si utilitatea noului aparatu consista in putinti'a de a purta acestu vestimentu protectoru pe sub haine fora a impedece miscarile corpului si alu diformá, si in usiurinti'a de alu putea face se ne aduca ori-ce servitiu prin câteva insuflari in gur'a tuburilor.

La ocaziunile ordinare, precumu bái de mare, facilitarea primelor exercitii pentru inotu, nimicu nu va fi mai simplu decâtu intrebuintiarea aparatului Gosselin. Fi-va totu astufelu si in catastrofele cele mari candu intr'unu momentu s'ar scufundá unu vasu mare plinu cu pasageri? Sperámu ca dá, mai cu séma in urm'a modificarilor ce s'au recomandat inventatorului a se aduce in construirea lui, cari consista in inlocuirea modului de inchidere a tuburilor insuflátore printr'unu inbucatura cu clape care sé se opuna la esirea aerului odata intratu, si construirea a dóa rezervare deosebite formate de dóa spirale, modificari fórté necesare, pentru cá esirea aerului séu ruptur'a unicei spirale ar face sé se pérda totulu. In astu-felu de casuri nu trebuie a se face economie de aeru care costa fórté pucinu, si e mai bine a fi mai multu de-asupra apei de câtu a fi prea aprópe de ea.

Esperienti'a, cumu amu disu, s'a facutu la 12 Iunie. Patru ómeni si unu copil, prevediuti fie care cu câtu unu aparatu de a D-lui Gosselin, s'au viritu in apa si au statu câtu au doritu asistentii, lasandu-se in curentulu apei, suindu-se inapoi, in pitióre, culcati, inotandu, fiindu cu unu cuventu totu atátu de liberi pe miscarile loro ca si pe uscatu, si esindu fora a se simtí delocu osteniti, gat'a a incepe din nou si a continuá tóta diu'a, fora a se gandí macaru la mancare, de si ar fi putut'o luá cu densii in un'a din pungi, cea dela peptu. Numai copilulu nu scia se inóte; cu tóte aceste a statu de-asupra, si cu tóte miscarile sale neregulate, nu i s'a intemplatu nici unu accidentu. La urma insusi D. Gosselin s'a viritu in apa, tienendu de-asupra capului o umbrela, cetindu si fumandu.

Alu doilea aparatu, cu care s'a facutu esperintia la 20 Iunie, este acelu a D-lui Bazin, care nu este de câtu unu simplu colaru, séu, spre a dice mai esactu, unu tubu subtire de cauciucu inflatu cu aeru si asemenandu-se cu aceea ce se numesce perin'a igienica. Elu este de guma curata, vulcanisata mai intai si apoi desulfurata, ceea ce o face se fie constantu elastica si i radica inconvenientele inerente cauciucului vulcanisatu, care, invehindu-se, se intaresce si se póte stricá. Foile cé se intrebuintiéza au o grosime de 3 milimetre, si fiindu lipite prin bataia cu ciocanulu nu se potu deslipí. La colaru este adaosu unu sipu destinatulu spre a se pune in elu vre-o substantia intarítore de puteri, precumu si o sucerátore pentru a dá alarma.

Candu pericolulu este iminentu ajunge a se pune colarulu inflatu la gátu. Póte cineva atunci a fi aruncatu in mare, a apucá câte-va inghitituri de apa sarata in acésta afundare neprevéduita; dar, dupa aceea nimicu nu mai este de temutu, colarulu te aduce in positiune verticala, capulu ese din apa, si chiar de ai avea cea mai mare bunavointia, nu te mai poti afundá si, prin urmare, inecá. Déca cine-va prefera positiunea orizontala, atunci n'are decâtu se lasa in josu prin midiloculu unoru sireturi indiestraté cu manere de lemn, partea de dinainte a colarului, si cu capulu sustienutu de partea de dinapoi ca de o perinutia, póte asteptá evenimentele. Déca are norocu se tréca vre unu vasu pe aprópe, ilu pote stricá si este scapatu.

Ceea ce militéza in favórea aparatului Bazin este volumulu seu celu micu, pucin'a sa greutate si facilitatea de a se inbrácá cu elu

la momentu. Toti acei ce tienu la viétia si sunt siliti a o riscá in caletorii lungi pe mare, totudeuna periculóse, n'ar trebui se neglijeze a se provedea cu aparatulu D-lui Bazin.

Toti acei cari nu voiescu a scapá din vedere nici o posibilitate de a scapá de mórté, potu face din *colarulu* Bazin complimentulu *natatorului* Gosselin, cáci nu amendóue servescu esactu pentru acela si scopu, si s'aru putea astu-felu combiná in câtu sé se complecteze unulu prin celalaltu. N'ajunge numai se nu se póta cineva afundá, avantajiu ce ofera colarulu Bazin, ci e mai bine a putea si inotá fora a ostení tare si a intretinea viétia prin alimente ce se pótu luá si intrebuinti'a prin natatorulu Gosselin. Éta pentru ce amu datu de odata descriptiunea amendurorn aparatelor.

(*Vocca Covur.*)

Concursu de licitatiune.

Subscrisulu comitetu parochialu la incuviintiarea venerabilului consistoriu diecesanu din Aradu, pentru renoirea edificiiu bisericeii romane gr. or. din Curticiu, escrie concursulu de licitatiune minuenta. Sum'a hotarita pentru renoirea aceleasi biserice e: 6931 fl. 90 cr. v. a.

Doritorii de-a intreprinde acestu lucru sunt avisati a se presentá pre 16 Augustu st. n. a. c. in localitatea scólei romane din locu, unde dupa efectuarea licitatiunei se va incheiá contractulu, care in sensulu ordinatiunei consistoriale de sub Nr. ^{1274.} ep. 457. din 1871 se va susterne venerabilului consistoriu diecesanu pentru revisiune si aprobare.

Curticiu, 18 Iuliu st. v. 1874.

Comitetulu parochialu.

CONCURSU.

2

Pentru parochi'a din Musca protopopiatulu Világosiulu se escrie concursu: emolumentele sunt: Una sesia pamentu, dela 140. casi cu pamentu, câte una mesura bucate diumetate gráu ér diumetate cucurudiu, apoi dela 45 casi dieleresci câte 50 cr. si stólele usuat.

Aspirantii au a-si tramite recursurile bine instruate protopresbiterului tractualu D. Georgiu Vasileviciu, si a se presentá in vre una Dumineca séu serbatóre in ante de alegere la bisericu a cantá séu a tiene cuventare. —

Cei cu clase vor ayea preferintia in sa potu recurge si preuti fora de clase, déca au testimoniulu de calificatiune pentru parochia buna.

Diu'a alegerii va fi la 6. Aug. a. c. st. v.

Musca la 7. Iuliu 1874.

Comitetulu parochialu.

Cu scérea mea, Georgiu Vasileviciu, protop. Világosiulu.

Concursu

3

Pentru nou infintiatutulu postu docentalu, in comun'a Iancahidu, de I Clasa, se deschide pana in 28 Iuliu a. c. vechiu, candu si alegerea va fi.

Aspirantii la acestu postu, recoursele sale cu propri'a sa mana scrise, prevediute dupa Inaltele instructiuni, adresate Onoratului Comit. paroch. — au a le asterne Inspectorului cerc. de scole in Iancahidu per Bega-Sz. György in cottulu Torontalu.

Salariulu anualu e: 300 fl in bani gat'a antecupati totu la trei luni; 20 fl pentru paie aduse cu caravasiu gratuite din partea comunei, cu cari are a se incaldi localitatea docintelui si a elevilor si cortelu liberu cu gradina si curte intrunu complexu de 1/2 iugeru.

Iancahidu in 27 Iuniu 1874 v.

Comitetulu parochialu,

In contielegere cu inspectorulu cerc. de scóle Ioanu Popoviciu paroch.